

Kanun Bilgileri

Kanun Numarası	5911
Başlığı	GÜMRÜK KANUNU İLE BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN
Kabul Tarihi	18/06/2009
Kabul Edildiği Birleşim	23.Dönem 3.Yasama Yılı 107.Birleşim
Cumhurbaşkanlığına Gidiş Tarihi	24/06/2009
Cumhurbaşkanlığından Geliş Tarihi	06/07/2009
Cumhurbaşkanınca Yapılan İşlem	Onay
Resmi Gazete Tarihi	07/07/2009
Resmi Gazete Numarası	27281
Diğer Bilgiler	Son Dönem Tasarı Bilgileri ve Komisyon Raporları

Kanun Tasarısı Bilgileri

Kanun Tasarısının Metni	
Dönemi ve Yasama Yılı	23/2
Esas Numarası	1/602
Başkanlığa Geliş Tarihi	03/06/2008
Tasarının Başlığı	Gümrük Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı
Tasarının Özeti	Avrupa Birliği Topluluk Gümrük Kodunda zaman içerisinde meydana gelen değişikliklere uyum sağlamak amacıyla, temel olarak, 4458 sayılı Kanunda geçen bazı deyimlerin tanımlarında, transit rejiminde, ekonomik etkili gümrük rejimlerinde, gümrük yükümlülüğünün doğması ve başlaması, gümrük vergisi ve para cezalarının tebliği, itiraz süreleri ile gümrük vergilerinin kesinleşme tarihleri ve para cezaları konularında değişiklik yapılması amaçlanmaktadır.
Tasarının Son Durumu	KANUNLAŞTI

Komisyon Tipi	Adı	Giriş Tarihi	Çıkış Tarihi	Yapılan İşlem	Karar Tarihi
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe Komisyonu	13/06/2008	30/01/2009	Raporunu Verdi	21/01/2009
Tali Komisyon	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu	13/06/2008	30/01/2009	Raporunu Vermedi	
Tali Komisyon	Avrupa Birliği Uyum Komisyonu	13/06/2008	09/07/2008	Raporunu Verdi	

Esas Komisyon Raporu(Sirasayısı) 324

Kanun Numarası: 5911

AYRIŞIK OY

Türkiye Cumhuriyeti, 12 Eylül 1963 tarihli Ankara Antlaşması ile Avrupa Ekonomik Topluluğu'na tam üyelik niyetini ortaya koymuş, bu yolda 19- 23 Kasım 1970 tarihlerinde Katma Protokol ve ikinci mali protokolü Brüksel' de imzalamış, 14 Nisan 1987 tarihinde Topluluğa tam üyelik için başvuruda bulunmuş ve takiben 6 Mart 1995 tarihli Türkiye-Avrupa Birliği Ortaklık Konseyi kararıyla 1 Ocak 1996'dan geçerli olmak üzere Türkiye ile Avrupa Topluluğu (AT) arasında Gümrük Birliği tesis edilmiştir.

Tam üyelik olmadan gerçekleştirilen gümrük birliği, doğal olarak Türk tarafının AT mevzuatına uyum sağlama yükümlülüğü konusunda özel bir takvimi de beraberinde getirmiştir. Bu çerçevede 27.10.1999 tarihinde kabul edilen 4458 sayılı Gümrük Kanunu ile 248 madde halinde AT mevzuatına uyum amacıyla düzenlenen yeni rejim ve uygulamalar 2000 yılı itibariyle hayata geçirilmiştir.

2000 yılından günümüze değin AT tarafında Gümrük Kanununun değiştirilmesi yönünde çeşitli çalışma ve düzenlemeler yapılmış, bunlara uyum anlamında Türk Gümrük İdaresinin yapması gereken hususlar yıllık ilerleme raporlarında belirtilmiştir.

Söz konusu uyum çalışmaları sadece bir hukuki yükümlülüğün yerine getirilmesi açısından değil, aynı zamanda AB ile ticaret yapan ticaret erbabı girişimcilerimizin rekabet gücünü yüksek tutmak bakımından da son derece önemlidir. Ancak Hükümetin çıkarılması gereken gümrük uyumlaştırma yasalarına gereken ağırlık ve önemi verdiğini söylemek mümkün değildir. Nitekim Tasarı'ya esas AT Gümrük Kanunu değişikliklerinin 2000 yılından başlayarak çeşitli tarihler ihtiva ettiği dikkate alındığında gecikmenin boyutu anlaşılabilir.

Tasarı AB'ye uyum yanında, uygulamada ortaya çıkan sorunların çözümü, ya da idarece ihtiyaç duyulan bazı yetkilerin alınması gibi amaçlarla hazırlanmıştır.

Tasarıyla ilgili tespit ve görüşlerimiz aşağıdadır:

Tasarının 1 inci maddesiyle Giriş, Çıkış, İthalat ve İhracat Gümrük İdarelerine yeni tanımlar getirilmiş ve bu idarelerin işlem yaparken "risk analizine dayalı kontroller" yapacakları hükme bağlanmıştır. Burada iki önemli eksikliğin altı çizilmelidir. İlki, Tasarının Birinci maddesiyle Kanuna eklenmesi önerilen "risk" ve "risk yönetimi" kavramları, Gümrük Müsteşarlığının bugünkü yapısı ve kapasitesi göz önüne alındığında fonksiyonsuz kalmaktadır. Müsteşarlık içerisinde oluşturulan Risk Değerlendirme Birimi, işlem yürüten taşra Gümrük birimlerinden yeterli veri alamamakta, taşrada çalışan deneyimli personelin risk analizi alanında gereğince insiyatif kullanmasını engellemektedir. Günlük hayattan ve ticari gerçeklerden kopuk biçimde uygulanan risk yönetimi, ihracatta %'10 u aşan fiziki kontrole sebep olarak ihracatçımızı bir nevi cezalandırmaktadır. AB ülkelerinde bu oran % 3 ün altındadır. İkinci bir husus ise, kanundaki tanımlarında Gümrük idarelerine kontrollerini risk analizlerine dayalı biçimde yapma mükellefiyeti verilmesidir. Yönetmelik veya yönerge düzeyindeki bir işin Kanun düzeyine taşınması gereksiz bir zorlama anlamına gelmektedir.

Ayrıca yine Tasarının 1 inci maddesiyle düzenlenen (13) no.lu bent ile Transit rejiminde Rejim Hak Sahibi kavramı "Asıl Sorumlu" haline getirilmekte ve transitle ilgili muhtelif maddelerde de bu yönde değişiklikler yapılmaktadır. AB ortak transit

düzenlemelerine uyum amacıyla yapıldığı anlaşılan bu değişikliğin transit taşımacılarımızın Avrupa pazarlarında önünü açabileceğinden ciddi endişemiz bulunmaktadır. Çünkü 2003 yılında Gümrük Müsteşarlığınca çıkarılan Yönetmeliğe ve transit taşımacılarımızın ısrarlı taleplerine rağmen bu yöndeki iyileştirmeler pilot proje olarak bile hayata geçirilememiş, Türk taşımacıları AB taşımacılarıyla maliyet rekabeti içerisinde olamamıştır. Burada yapılması önerilen düzenleme, garanti ve AB gümrükleriyle idari yardım anlaşmaları olmadan bir anlam ifade etmeyecektir.

Tasarının 3 üncü maddesiyle, 4458 sayılı Kanunun 10 uncu maddesi değiştirilmekte, Kanunda ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılan mevzuatta yer alan; eşyanın ekonomik etkili bir gümrük rejimine tabi tutulmasına ilişkin izin süreleri, teminat uygulamaları, gümrük vergilerinden muafiyet ve istisna uygulamaları ile beyanın düzeltilmesine ilişkin ortaya çıkan sorunları ve tereddütleri incelemek suretiyle gidermeye Müsteşarlığın önerisi üzerine bağlı bulunulan Bakan yetkili kılınmaktadır. Ayrıca kriz halinde kriz bölgelerinde kullanılmak üzere yurt dışından gelecek araç, gereç, makine, teçhizat ve benzeri malzemelerin, giriş kayıtları tutulmak ve gümrük ve ilgili mevzuat gereğince yerine getirilmesi gereken işlemler sonradan yapılmak üzere, yurda girişine izin vermeye; bu şekilde yurda giren her türlü araç, gereç, makine ve teçhizatın tekrar yurt dışına çıkarılmalarına veya ihtiyaçlara ve günün şartlarına uygun olarak serbest dolaşıma girişine karar vermeye Müsteşarlığın bağlı Bakan yetkili hale getirilmektedir.

Buradaki temel düşüncüyü şöyle anlamaktayız. 485 sayılı Gümrük Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun Hükmünde Kararname'de Müsteşara tanınan görev ve yetkiler, rutin sayılabilecek bu konularda bile şu anda görüşülmekte olan Tasarıyla ilgili Devlet Bakanına tevdi edilmektedir. İktidara geldiği günden beri "yetki devri" iddiasında olan hükümetin bu girişimi oldukça çelişkili veya Müsteşarına güvensizlik ve dolayısıyla da Müsteşarlık Teşkilatının fonksiyonlarını etkisizleştirme olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca maddede belirtilen konularda sorunları ve tereddütleri giderme yetkisi ucu açık, sınırları olmayan İdare Hukuku ilkelerine aykırı bir yetkidir. Bunun dışında sorunların çözümü konusunda Müsteşarlığın insiyatifi kaldırılmakta Bakan tek yetkili hale getirilmektedir. Bu yetkiyle Bakan örneğin Gümrük Kanununun istisna ve muafiyet hükümlerinde değişiklik anlamına gelebilecek uygulamalara gidebilecektir. Birçok iş ve konuyla irtibatlandırılmış bulunan Devlet Bakanlığı Makamının burada sayılan teknik konulardaki sorunlara nasıl eğileceği ve vatandaşın sorununun nasıl kısa sürede çözümleneceği sorusu dikkate değerdir.

Tasarının 6 ncı maddesiyle, 4458 sayılı Kanunun 21 inci maddesinde mevcut ithalatta menşe şahadetnamesi ibrazı ile ilgili hükümler kaldırılmakta, bunun gerekçesi de " ... menşe şahadetnamesi, tercihsiz menşede kullanılan bir menşe ispat belgesi olup herhangi bir vergi indirimi sağlamadığından gümrük tekniğine aykırı olan birinci fıkradaki ifadenin değiştirilmesi gerekmiştir..." şeklinde ortaya konulmuştur. Oysaki 2007 yılında Dünya Ticaret Örgütüne gönderilen taviz listesiyle ülkemizin menşe şahadetnameleri kapsamında uygulamayı taahhüt ettiği oranlar güncellenmiştir. Bugün için uygulamada ithalat rejim kararındaki tavizli oranlardan daha düşük olan vergi oranlarının esas alınması, söz konusu taahhütleri ortadan kaldırmamaktadır. Dolayısıyla vergisel boyutu olan bir "menşe şahadetnamesinin ibrazı" zorunluluğunun kanundan çıkarılarak yönetmelik konusu yapılması vergi hukuku açısından uygun değerlendirilmemektedir.

Tasarının 13 üncü maddesiyle elektronik ortamda tescil işlemine getirilen tanım, “yerel alan ağı” veya “geniş alan ağı” gibi tanımlarla kanun tekniğine uygun olmayan bir formda hazırlanmıştır. Bu tür teknik detayların kanunda yer alması uygun değildir.

Tasarının 56 ncı maddesiyle 4458 sayılı Kanunun 229 uncu maddesinin ikinci fıkrasında yapılan değişiklik gümrük müşavir yardımcılarının gümrük müşavirliği yapacak tüzel kişiliklere ortak olabilmelerini düzenlemektedir. Gümrük müşavir yardımcılarının gümrük müşavirliği yapan şirketlere ortak olabilmeleri imkânı 4458 sayılı Gümrük Kanunu’nun yürürlüğe girmesinin sonrasında 2005 yılında ortadan kalkmıştır. Yapılması gereken düzenleme bu hakkın ortadan kalktığı tarih itibarıyla kazanılmış hakların korunmasıdır. Yapılan düzenleme kazanılmış hakların korunması amacının ötesine geçip daimi bir madde düzenlemesiyle gümrük müşavirliği mesleğine zarar verecek bir şekle dönüşmüştür. Yapılması gereken sadece kazanılmış hakların korunması olmalıdır.

Ayrıca anılan gümrük müşavir yardımcılara ilave sınav hakkı verilmemiş olmasını da eksiklik olarak görüyoruz. Maddede Türk Ticaret Kanununa göre kurulan şirketler yerine “özel hukuk tüzel kişiliği” kavramının kullanılmış olması da bir diğer eksikliktir.

Tasarının çerçeve 60 inci maddesiyle düzenlenen 4458 sayılı Kanunun 234 üncü maddesinin beşinci fıkrası ile üçüncü ülke menşeli girdi kullanılarak imal edilen eşyanın AB ülkelerine ihracatında üçüncü ülke menşeli eşyadan alınması gereken “telafi edici vergi”nin geç ödenmesi veya hiç ödenmemesi durumunda faiz yükümlülüğü ile, bunun yanı sıra idare denetlemesi sonucu bulunan Telafi Edici Vergi farkları için, bu vergilerin dörtte biri oranında ilave para cezası da öngörülmektedir. Telafi edici verginin esas itibarıyla AB pazarına girişte AB mali çıkarlarını korumayı amaçladığı ve ihracatçımıza ilave bir külfet getirdiğine, ayrıca AB Gümrük kodunda bu alanda zorlayıcı bir hüküm olmadığına göre, bu teklifin getirilme gerekçesini anlamak mümkün bulunmamaktadır.

Tasarının 61 inci maddesiyle boru hattı ile taşınan doğalgaz için de % 6’ya kadar fire oranının öngörülmesi doğru değildir. Yapılan açıklamalarda boru hatları ile taşınan doğalgazda firenin olmadığı ifade edilmiştir. Bu durumda bu yönde bir düzenlemenin hiçbir mantıklı gerekçesi bulunmamaktadır.

Tasarının 67 nci maddesiyle 4458 sayılı Kanunun 100 üncü maddesinin (a) ve (b) bentlerinde yapılması önerilen değişikliğin “Gümrüklü antrepoya” olarak değiştirilmesi uygun olacaktır. Çünkü (a) fıkrasında önerilen antrepo gümrüklü antrepo değilse zaten kanun kapsamında değerlendirilmesi mümkün olmayacaktır. (b) fıkrasındaki “gümrük antreposunda” ibaresi ise sadece gümrükçe işletilen antrepoları çağrıştırdığından, iki bentte de genel olarak “gümrüklü antrepo” ibaresi uygun düşecektir.

Tasarıya Komisyon görüşmeleri sırasında eklenen 70 inci madde ile teknik düzenlemelere uygun olmayan, diğer bir ifadeyle standart dışı kaçak petrolün TASİŞ (Tasfiye İşletmeleri Genel Müdürlüğü) yerine İl Özel İdarelerince tasfiye edilmesi yönünde düzenleme yapılmıştır. TASİŞ 17.04.2007 tarihli ve 5622 sayılı Kanunla Maliye Bakanlığından alınarak Gümrük Müsteşarlığı’na bağlanmıştır. Bağlantı değişikliğinin gerekçesi o zaman TASİŞ’in etkin çalışmasının sağlanması olarak açıklanmıştı. Tasarıyla yapılan düzenleme bir anlamda TASİŞ’in etkin çalışmadığının kabulüdür. Öte yandan teknik düzenlemelere uygun olmayan petrolün bu konuda uzman olmayan il özel idareleri eliyle piyasaya sürülmesi sakıncalıdır.

M. AkifHamzaebi
Trabzon

Ferit Mevlüt Aslanođlu
Malatya

Bülent Baratalı
İzmir

Gürol Ergin
Muđla

FaikÖztrak
Tekirdađ